

Nechutová, Jana

[Augustinus. Theologische Frühschriften: vom Freien Willen ; Von der wahren Religion. Übersetzt und erläutert von Wilhelm Thimme]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1965, vol. 14, iss. E10, pp. 383-384

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109399>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

lakomství. Často se dotýká papežského schismatu: považuje je za příčinu četných zel a hlavní vinu na něm přičítá avignonskému papeži Klementu VII. V souvislosti se schismatem mluví Jenštejn i o příchodu Antikristovů.

Nakonec autor věnuje pozornost informacím o církevně-politické situaci, jež můžeme z těchto Jenštejnových děl vyvodit, přičemž vychází z pohřebního kázání o Karlu IV., vyjadřujícího Jenštejnovo vysoce kladné hodnocení zesnulého panovníka a vyslovujícího naděje pro dobu nadcházející vlády Václavovy, a ze „Sermo de persecucione“, jež odráží zklamání těchto nadějí a neutěšený stav země v době arcibiskupova konfliktu s králem. Všechny tyto myšlenky jsou dokumentovány citáty v poznámkách pod čarou.

V dodatku Kadlec vydává z vatikánského kodexu lat. 1112 „Sermo de persecucione“, tj. kázání na téma „Qui vult venire post me“.

Studie doplňuje dosud známý obraz osobnosti třetího pražského arcibiskupa a dává nové podklady pro její celkové hodnocení. Z toho, co Kadlec uvádí pro charakteristiku Jenštejnova homiletického stylu, i z ukázek, uvedených v poznámkách, vidíme, že i v kázáních se tento autor jeví tak, jak ho známe z hymnů a mystických traktátů. — Obsah jeho kázání, jak nás s ním článek seznamuje, zařazuje tuto osobnost naší literatury mezi legitimní kritiky společenských poměrů, daných vznikající krizí feudalismu.

Jana Nechutová

Augustinus, Theologische Frühstiften (Vom freien Willen, Von der wahren Religion). Übersetzt und erläutert von *Wilhelm Thimme*. Artemis Verlag, Die Bibliothek der alten Welt, Zürich und Stuttgart, 1962. Stran 581.

V knižnici nakladatelství Artemis „Die Bibliothek der alten Welt“, v níž vycházejí záslužné dvojazyčné edice nejvýznamnějších památek antických literatur (srv. např. recenzi W. Trillitzsche *Seneca, Sämtliche Tragödien I*, Anzeiger für Altertumswissenschaft 1963, str. 57—58), vydal Wilhelm Thimme vedle jiných Augustinových spisů (Soliloquia, Confessiones, De civitate Dei) v řadě „*Antike und Christentum*“ dva Augustinovy spisy z raného období jeho tvorby, De libero arbitrio a De vera religione.

Wilhelm Thimme, který se už dříve zabýval Augustinovými spisy z mladšího období (*Augustins geistige Entwicklung in den ersten Jahren nach seiner Bekehrung, 1908*) převzal do této knížky latinský text Greenovy kritické edice těchto Augustinových děl v Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum a paralelně otiskl svůj nový překlad, který je pro lepší přehlednost rozčleněn na tématické odstavce, opatřené podle obsahu překladaťelovými titulky. Číslování kapitol a paragrafů je ponecháno pouze textu latinskému.

Překlad je doprovázen poznámkami; ty určují biblické citáty, uvádějí rozdíly Augustinových citací od znění Vulgáty (např. str. 154, pozn. 1 na str. 428), paralely s místy z latinských profánních autorů, např. z Cicerona nebo Lucretia, souvislosti některých Augustinových myšlenek, odkazují na paralely v jiných spisech tohoto autora, někde v nich autor podává i kritiku Augustinových názorů (např. pozn. 2 na str. 46, pozn. 1 na str. 70, pozn. 2 na str. 88, str. 210, 212), poznámky k jeho stylu (např. str. 106, 178, pozn. 2 na str. 192, pozn. 1 na str. 506), vysvětlivky k překladu (např. str. 62, pozn. 2 na str. 172, str. 180, pozn. 2 na str. 316, pozn. 2 na str. 382, pozn. 1 na str. 422), své názory na jiné výklady některých míst (např. str. 264, 278, pozn. 2 na str. 450), dokonce i vlastní emendace Greenova textu (str. 226, 424, 470, 472, 540).

V dodatku Thimm podává Greenův latinský text a svůj překlad příslušných pasáží Retraktací.

Zasvěcený Thimmův úvod vypráví o myšlenkovém vývoji mladého Aurelia Augustina, jak se odráží v jeho raných spisech i ve zralém pohledu Retraktací, podává obsah obou vydávaných děl a zabývá se jejich výkladem. Thimm zde předkládá vlastní poznatky o Augustinově vývoji, o detailech jeho filosofických a náboženských názorů, o stylu a chronologii jeho spisů, často

v polemice s jinými badateli. Zvláštní zmínky zaslouží celým úvodem pronikající hodnocení díla mladého Augustina z hlediska poměru ideových prvků manicheismu, konstituujícího se křesťanského dogmatu a platonismu v Augustinových raných spisech.

Předmluva i paralelní vydání latinského a německého textu, tedy celá knížka, pěkně graficky řešená, může stejně dobře sloužit vědeckým účelům jako širšímu čtenářskému publiku, zájmu se o památky antické či raně křesťanské literatury jako o beletrii, což ostatně platí v všech publikacích, vydávaných v knižnici „Die Bibliothek der alten Welt“.

Jana Nechtová

M. Bietak—R. Engelmayr, Eine fröhndynastische Abri-Siedlung mit Felsbildern aus Sayala-Nubien. H. Böhlau Nachf., Wien 1963, vyšlo v *Berichte des Österreichischen Nationalkomitees der UNESCO-Aktion für die Rettung der Nubischen Altertümer I (Denkschriften der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Phil.-hist. Klasse, Band 82)*, 50 stran, 38 tab., 2 plátky 1 mapka.

Jedna z prvních publikací ze záchranných akcí UNESCO v Dolní Núbii (SAR), zveřejňující část rakouských výkopů z let 1961—1962, je rozdělena na část archeologickou, jejímž autorem je M. Bietak, a část pojednávající o skalních kresbách z Chóru Našrija od R. Engelmayera. V 1. dílu je shrnut archeologický a kostrový materiál ze sídliště tzv. núbijské „A-skupiny“ s několika skalními přístřešky (abri), datovaného pomocí egyptské a egyptizující keramiky do doby raně dynastické (až do začátku egyptské 4. dyn.).

Při ústí zmíněného chóru (núbijský výraz pro wádí, koryto vyschlé řeky v poušti; zde míněn jeden z bývalých pravých přítoků Nilu) byla objevena přímo na sídlišti jeskyně se skalními malbami na stropě a množství rytin v abri, na okolním skalním podloží a na balvanech, které spolu s archeologickými nálezy obohacují dosavadní skrovné znalosti kultury A-skupiny, zhruba současně s koncem předdynastické doby a prvními dvěma dynastiemi v Egyptě. Tehdy byla v této části Nubie mnohem bohatší flóra než dnes (rozborem uhlíků byl zjištěn mj. druh akácie, používaný ve starověku na stavbu lodí). V zalesněných wádích a přilehlé savaně žili pštrosi, žirafy, snad i africký slon a na skalách jsou vyobrazeni také losi. Kvetlo zde dobytčářství a skot spolu s pštrosími vejci byl směňován za egyptskou keramiku a mořské mušle. Skořápky pštrosích vajec (k výrobě perli, nádobek a k zasazování do kovu) byly, zvláště za 18. dynastie, z Egypta dále vyváženy na Krétu (Knóssos) a odtud až do mykénského kulturního okruhu (Dendra).

Datování skalních kreseb a maleb se opírá hlavně o zobrazené druhy zvířat divokých, která jsou dnes zatlačena na jih do Súdánu (slon, žirafa, pštros, lev), a některých druhů domácích, u nichž je známa doba zavedení jejich chovu v dané oblasti (zvl. dlouhohřbý skot, hojný v Egyptě Staré říše; velbloud, přivezený do Afriky asi ve 3.—2. stol. př. n. l., příp. kůň, známý v Egyptě od vpádu Hyksósů /18. stol. př. n. l./). Autor opominul podotknout, že tato datovací metoda má i svou slabou stránku: teoreticky mohla být zobrazována i zvířata v dané oblasti v době vzniku kreseb nežijící, pravěkému umělci však známá, ať už z vyprávění nebo odjinud. Známe totiž příklady např. rytin slonů z doby ptolemaiovské, ačkoli slon byl pravděpodobně z Egypta a núbijské oblasti vytlačen už na počátku historické doby.

Poměrně spolehlivou datovací pomůckou jsou superpozice kreseb, druh zbraní a oděvu zobrazených lidí, ev. i typy jejich lodí. Obzvláště cenné jsou přírodovědné rozbory archeologického materiálu (kostí, kamen. nástrojů, pštrosích vajec, skořápek, mušlí i uhlíků), spolu s popisem technické dokumentace. Poučná jsou úvodní slova R. Meistersa, prof. G. Thausingové a vedoucího rakouských expedic do Nubie doc. K. Kromera, která podávají přehled rakouských výzkumů v zátopové oblasti přehrady Sadd el-Aali. Kniha je doplněna seznamem základní literatury k pravěku a rané historii Dolní Nubie.

Pavel Červíček